Need an amazing tutor?

www.teachme2.com/matric

Collected and collated by

teachme2

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V2

2023

PUNTE: 70

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 41 bladsye.

Kopiereg voorbehou

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees AL die instruksies aandagtig deur voordat jy die vrae beantwoord.

1. MOENIE probeer om die hele vraestel te lees nie. Raadpleeg die INHOUDSOPGAWE op die volgende bladsy en merk die vraagnommers van die vrae oor die tekste wat jy hierdie jaar bestudeer het. Lees hierdie vrae en kies die vrae wat jy wil beantwoord.

2. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

   AFDELING A: Roman (35)
   AFDELING B: Drama (35)
   AFDELING C: Kortverhale (35)
   AFDELING D: Gedigte (35)

3. Beantwoord vrae in TWEE afdelings, soos volg:

   AFDELING A: ROMAN
   Beantwoord die vraag oor die roman wat jy bestudeer het.

   AFDELING B: DRAMA
   Beantwoord die vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

   AFDELING C: KORTVERHALE
   Beantwoord die vrae oor TWEE kortverhale wat jy bestudeer het.

   AFDELING D: GEDIGTE
   Beantwoord die vrae oor TWEE gedigte wat jy bestudeer het.

4. Gebruik die kontrolelys op bladsy 4 om jou te help.

5. Volg die instruksies aan die begin van elke afdeling noukeurig.

6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

7. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.

8. Bestee ongeveer 75 minute aan elke afdeling.

9. Skryf netjies en leesbaar.

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

INHOUDSOPGAWE

Kies TWEE afdelings.

AFDELING A: ROMAN **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
VRAAGNOMMER	**PUNTE**	**BLADSYNOMMER**
1. *Kringe in 'n Bos*	35	5
2. *Die Ongelooflike Avonture van Hanna Hoekom*	35	9
3. *Meeulanders*	35	13
4. *Lien se Lankstaanskoene*	35	17
AFDELING B: DRAMA **Beantwoord slegs EEN vraag.**		
5. *Poppie – Die Drama*	35	21
6. *Paljas*	35	25
7. *Fiela se kind – Die Drama*	35	29
AFDELING C: KORTVERHALE **Beantwoord vrae oor AL TWEE kortverhale.**		
8.1 "Rot in 'n Val"	17	34
EN		
8.2 "Die Weldoener"	18	36
AFDELING D: GEDIGTE **Beantwoord vrae oor AL TWEE gedigte.**		
9.1 "Huiskat"	18	38
EN		
9.2 "Palimpses"	17	40

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

KONTROLELYS

Gebruik die kontrolelys om te verseker dat jy die vereiste getal vrae beantwoord.

AFDELING	VRAAGNOMMERS	GETAL VRAE BEANTWOORD	DUI AAN (✓)
A: Roman	1–4	1	
B: Drama	5– 7	1	
C: Kortverhale	8	1 (2 kortverhale)	
D: Gedigte	9	1 (2 gedigte)	
LET WEL: Maak seker dat jy vrae oor slegs TWEE afdelings beantwoord het.			

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING A: ROMAN

Beantwoord slegs EEN vraag oor die roman wat jy bestudeer het.

VRAAG 1: *KRINGE IN 'N BOS* – Dalene Matthee

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS A

..."Hoekom sou hy ons nie gejaag het nie?"
"Miskien het hy ons nie gesien nie."
"Hy hét ons gesien. Ek weet. En die wind is verkeerd, hy hét ons gesien!"
"Ons moet loop," het Jozef gesê en bly kyk in die rigting waar die olifant verdwyn het.
"Miskien weet hy van Ma en Sara ..." Saul kon nie dink waarom hy so iets sê nie. Dis net dat hy nie kon verstaan hoekom die olifant net daar gestaan en gestaan het nie.
"Jy's laf," het Jozef gesê en begin aanstap. "As daardie grootpoot vandag omdraai, is ons getrap, ek sê jou! Kom!"
Teen die laatmiddag het hulle bokant Diepwalle in die hardepad uitgekom.
"Sal jý dit sê?" het Jozef onderlangs gevra.
"Jy's die oudste."
"Ouma sal dit van jou wil hoor."
"Goed, ek sal sê."
Heeldag deur die Bos het hy geweet Jozef wil nie hê hy moet sien dat hy ook maar kort-kort huil nie. Jozef was soos hul pa. 'n Barnard met ysterhout onder die bas: hard en sterk en goed. Hy het soms die gevoel gekry dat Jozef en sy pa met mekaar praat sonder dat hulle iets sê; oor wat hulle moes kap, waar die boom moet val en nie val nie ...
Jozef was altyd bosmens. Hy wou nooit iets anders wees nie.

1.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.4) neer.

Terwyl Saul aan boord van die (1.1.1) ... was, het Maska met hom gaan praat. Hy het vir Saul vertel dat (1.1.2) ... vir Oupoot gaan skiet, omdat hy geglo het dat Oupoot Jozef se oudste seun doodgetrap het. Saul het besluit om self vir Oupoot te skiet om hom die (1.1.3) ... te spaar. Terug in die Bos, het Saul aan baie dinge gedink, soos die dag toe hy en Jozef vir Ouma van sy ma en Sara se (1.1.4) ... gaan vertel het. (4)

1.2 "Hy hét ons gesien. Ek weet. En die wind is verkeerd, ..." (Reël 3)

Noem TWEE dinge wat die Bosmense gewoonlik gedoen het om weg te kom as daar 'n olifant naby was. (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

1.3 "Jy's laf," (Reël 9)

Wat bedoel Jozef met hierdie woorde? (1)

1.4 Terwyl Saul deur die Bos gestap het, het hy baie dinge uit sy kinderjare onthou.

Kies die gevolg uit KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (1.4.1 tot 1.4.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.4.1	Saul moes vir sy pa-hulle kos by die huis gaan haal.	A	Saul se idee van die wêreld het verander toe hy sien hoe sy pa verneder word.
1.4.2	Saul het die bloubokkie se gal op die gewone plek tussen die binnegoed gevind.	B	Saul het vir die eerste keer ervaar dat olifante gevaarlik is.
1.4.3	Saul het vir die eerste keer saamgegaan dorp toe.	C	Saul het geleer dat verskillende bome om verskillende redes afgekap word.
1.4.4	Saul se pa het hom weggejaag.	D	Saul het besef dat die grootmense in leuens geglo het.
		E	Saul het geleer dat die houtbesigheid 'n baie skewe sirkel is.

(4 x 1) (4)

1.5 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.5) neer.

Saul het Jozef toegelaat om hartseer te wees, sonder om iets te sê. Dit wys vir ons dat Saul ...

A net aan homself gedink het.
B begrip vir sy broer gehad het.
C bang was Jozef word kwaad as hy iets sê.
D haastig was om te doen wat hy moes doen. (1)

1.6 Waaruit kan ons aflei dat Jozef "sterk en goed" is? (Reël 18) (1)

1.7 "Jozef was altyd bosmens. Hy wou nooit iets anders wees nie." (Reël 21)

Waarom is dit ironies dat Jozef voorgestel het dat hulle geld moes maak uit die olifante? (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

1.8 "Hy het soms die gevoel gekry dat Jozef en sy pa met mekaar praat sonder dat hulle iets sê; ..." (Reël 18 en 19)

Hoe sluit hierdie gedagte van Saul aan by sy verhouding met sy pa, Joram Barnard? (1)

1.9 Waarom kan 'n mens vir Jozef jammer voel? (1)

1.10 Waarom fokus die skrywer die leser se aandag op Saul wat wonder of Oupoot van sy ma en Sara geweet het? (Reël 6) (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS B

... Ja, hy gaan terug en niks en niemand gaan hom keer nie. Nie eers MacDonald nie!
"Oom Abraham, ek het besluit om terug te gaan Knysna toe om daar 'n meubelmakery te gaan begin."
"Nou wanneer het jy dan só besluit?"
"Eintlik die hele tyd, oom. Ek het dit maar net nie geweet nie."
"Ek het geweet die dag sal kom dat jy gaan oppak," het die ou man bewoë gesê. "In my hart het ek seker maar gehoop jy stel dit uit . . . Wanneer het jy gedink om te gaan?"
"Sodra ons die twee hangkaste van die dokter klaar het, oom."

Die Knysna het vol in die gety gelê toe hy teen die middag oor die laaste hoogte kom en sy perd inhou. So het hy dit onthou: op 'n afstand waarvandaan die wonde nie sigbaar is nie. Hy was amper twee jaar weg! En daar was 'n rustigheid in hom wat hom sonder haas daar laat sit het en hom die uitgestrektheid voor hom laat indrink het. Vandat hy die oggend wakker geword het met die wete dat hy gaan omdraai, het hy baie dinge met homself uitgemaak. Selfs oor Kate. Hy was soos 'n huis wat aan die kant is; in sommige laaie is dinge diep weggepak: sy gevoel vir Kate, al die ou kwaad en bemoeienis met dinge waaroor hy nie werklik beheer het nie.

1.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Saul het in Swellendam gaan woon.
- Saul het Kate in Meulbos raakgeloop.
- Saul het mense na Crompton se hotel toe vervoer.
- MacDonald het geweier om hout van enige Barnard te koop. (4)

1.12 Oom Abraham Steyn en Saul se siening oor die gebruik van bome was baie dieselfde.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

1.13 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.13) neer.

"Eintlik die hele tyd, oom. Ek het dit maar net nie geweet nie." (Reël 5)

Hierdie woorde sê vir ons dat Saul altyd geweet het dat ...

A hy 'n meubelmakery wou besit.
B hy net in Knysna geld kon maak.
C al die Bosmense hulle hout aan hom sou verkoop.
D Knysna die plek is waar hy die gelukkigste sou wees. (1)

1.14 Lees reël 6 en 7.

1.14.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Oom Abraham het bewoë gevoel omdat Saul wou weggaan.

Hieruit kan ons aflei dat oom Abraham se houding teenoor Saul (verander het/dieselfde gebly het). (1)

1.14.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 1.14.1. (1)

1.15 "En daar was 'n rustigheid in hom wat hom sonder haas daar laat sit het ... " (Reël 12 en 13)

Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hierdie reaksie van Saul sê vir ons dat hy (haastig was om sy vriende weer te sien/nie meer innerlike konflik gehad het nie). (1)

1.16 Saul het verskillende belangstellings gehad wat vir hom belangrik was. Noem DRIE hiervan. (3)

1.17 Hoe het Saul en MacDonald se idee van houtkoop verskil? (2)

1.18 Waarom was dit onregverdig dat niemand in Knysna grond aan Saul wou verkoop nie? (1)

1.19 Tussen reël 9 en 10 is daar 'n oop spasie.

Waarom, dink jy, is hierdie oop spasie effektief gebruik? (1)

1.20 Saul het besluit om nie meer aan sy gevoelens vir Kate te dink nie.

Wat sou jy gedoen het as jy in Saul se situasie was? (1)
[35]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 2: *DIE ONGELOOFLIKE AVONTURE VAN HANNA HOEKOM* – Marita van der Vyver

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS C

En nou is ek vasgekeer op 'n berg waar ek oor tien dae my vyftiende verjaardag moet vier, saam met my abnormale ma, my ingewikkelde gesin, my beste vriendin en – *wait for this* – my pa met die peroksiedhare. Ek was vreeslik dankbaar toe Sharon vra of sy nie ook so 'n stukkie van hierdie vreemde wittebrood saam met my kan kom hou nie. (Sy dink mos my gesinslewe is opwindend. Ná 'n paar dae saam met ons op die berg sal sy beslis anders dink.) En ek was vieslik ondankbaar toe Gavin uit Johannesburg laat weet hy wil óók my verjaardag saam met my kom vier.

Ek meen, hy't nie een van my vorige veertien verjaardae saam met my gevier nie. Vir wat wil hy nóú met my kom bodder?

Maar ek het nie kans gekry om sy aanbod van die hand te wys nie. Ek het nie eens kans gekry om met hom te praat nie. Mana het die telefoon geantwoord en op haar gewone baasspelerige manier my hele lewe oorgeneem.

Eers was ek bly dat sy geantwoord het, want ek weet nooit wat om vir Gavin te sê as hy so uit die bloute bel nie. Wel, ek weet in elk geval nooit wat om vir hom te sê nie, maar as ek hom in lewende lywe sien, kan ek hom altyd uitvra ...

2.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (2.1.1 tot 2.1.4) neer.

Hanna het die berg waar sy vasgekeer was (2.1.1) … genoem. Almal het Hanna op haar vyftiende verjaardag met (2.1.2) … in die bed verras. (2.1.3) ... het vir haar 'n swart cashmere trui gegee. Margot het haar vir die eerste keer (2.1.4) .... sodat sy mooi kon lyk vir haar partytjie. (4)

2.2 Wat bedoel Hanna as sy sê sy is "vasgekeer op 'n berg"? (Reël 1) (1)

2.3 Hanna noem dat sy 'n abnormale ma en ingewikkelde gesin het. (Reël 2)

Verduidelik hoekom Hanna haar ma **én** gesin so beskryf. (2)

2.4 Verduidelik die TWEE verskillende gedagtes wat Hanna oor Gavin se telefoonoproep gehad het. (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

2.5 Die verskillende gaste wat saam met Hanna op die berg was, het alles meer opwindend gemaak as wat Hanna ooit gedink het.

Kies die gevolg uit KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (2.5.1 tot 2.5.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
2.5.1	Sharon het die familietyd op die berg geniet.	A	Hy het almal beter leer ken omdat hy betrokke geraak het by aktiwiteite.
2.5.2	Margot het op dramatiese wyse by die huis opgedaag.	B	Hy het oefeninge uitgedink om die gesin besig te hou.
2.5.3	Gavin het met 'n verspotte karretjie en vol modder op die berg aangekom.	C	Sy het die ander gaste die meeste verras.
2.5.4	Yann het voor die vakansie al besluit dat hy dit nie gaan geniet nie.	D	Sy het die waarde van 'n groot gesin raakgesien.
		E	Hy het almal laat lag omdat hy klere moes dra wat glad nie sy styl was nie.

(4 x 1) (4)

2.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.6) neer.

"Vir wat wil hy nóú met my kom bodder?" (Reël 9)

Met hierdie woorde bedoel Hanna dat sy...

A geen verhouding met Gavin gehad het nie.
B glad nie vir Gavin omgegee het nie.
C kwaad was vir Gavin.
D bang was vir Gavin. (1)

2.7 Hoekom kan 'n mens sê dat Hanna se woorde en reaksie in hierdie teks tipies van 'n tiener is? (1)

2.8 Waarom was dit tog 'n goeie idee van Mana om Gavin na Hanna se verjaardag op die berg uit te nooi? (1)

2.9 Hanna het geglo dat Sharon nie die vakansie op die berg sou geniet nie, maar sy was verkeerd.

Watter les leer jy hieruit? (1)

2.10 Waarom, dink jy, fokus die skrywer regdeur die roman op die kommunikasie tussen ouers en kinders? (1)

EN

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS D

Fabienne word 'n feeks. Nee, dis nie die titel van my liefdesverhaal nie, dis net 'n idee wat ek so pas gekry het. Fabienne sal haar ware kleure wys. Groen en geel. Van jaloesie en afguns. Swart. Vir die bose hart wat sy onder haar onskuldige voorkoms wegsteek.

Fabienne sal iets aakligs doen. Rêrig aaklig. Soos om Anna "per ongeluk" by 'n trap af te stamp, of op 'n sypaadjie vol glasstukke te pootjie, of met 'n krieketkolf deur die gesig te slaan. Anna sal met 'n gebreekte enkel of 'n toegeswelde oog sit. Of met 'n gebreekte enkel én 'n toegeswelde oog.

Fabienne doen dit natuurlik om Anna buite aksie te stel. Om te keer dat Anna orals saam met haar en Jan rondpiekel. Maar haar wrede plan boemerang. Jan sê hulle kan nie die arme Anna alleen in die hotelkamer los nie, hulle moet haar geselskap hou. En omdat Fabienne nie wil wys hoe gemeen sy eintlik is nie, moet sy nou aand ná aand saam met Jan en Anna sit en kaartspeel.

Ná skaars 'n week is sy so verveeld dat sy kan gil. Die volgende week gee sy nie eens meer om of hulle dink sy's onbeskof nie. Sy kondig aan dat sy op haar eie iewers gaan dans. En Jan kry eindelik 'n kans om vir Anna te vertel dat hy haar bo Fabienne verkies.

2.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Fabienne se pa het verdwyn.
- Hanna het Fabienne agtergelaat.
- 'n Mensvreterplant het Fabienne se ma ingesluk.
- Fabienne het eers teen dagbreek teruggegaan hotel toe. (4)

2.12 Fabienne was Hanna se beste vriendin.

Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

2.13 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (2.13) neer.

In die liefdesverhaal wat Hanna skryf, is daar drie karakters: Fabienne, Anna en Jan. Dit verteenwoordig haarself, Sharon en Yann.

Uit hierdie uittreksel kan ons aflei dat ...

A Anna jaloers was op Fabienne.
B Jan bewus was van Anna se gevoelens vir hom.
C Hanna jaloers was op Yann en Sharon se verhouding.
D Sharon eintlik nie so 'n gawe mens was as wat almal gedink het nie. (1)

2.14 Watter ooreenkomste is daar tussen Sharon en Fabienne? Noem TWEE ooreenkomste. (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

2.15 "Om te keer dat Anna orals saam met haar en Jan rondpiekel." (Reël 9 en 10)

2.15.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hierdie woorde sê vir ons dat Fabienne (daarvan gehou het as Anna saam met haar en Jan kuier/geïrriteerd was omdat Anna oral saam met hulle gegaan het). (1)

2.15.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 2.15.1. (1)

2.16 "Maar haar wrede plan boemerang." (Reël 10)

Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Hieruit kan ons aflei dat Fabienne se plan (geslaag/misluk) het. (1)

2.17 Hanna het daarvan gehou om verskillende dinge te doen. Noem DRIE dinge. (3)

2.18 "Sy kondig aan dat sy op haar eie iewers gaan dans." (Reël 15 en 16)

Waarom kan ons sê dat Fabienne se optrede hier selfsugtig was? (1)

2.19 Waarom is dit effektief dat Hanna so baie verhale skryf? (1)

2.20 "En Jan kry eindelik 'n kans om vir Anna te vertel dat hy haar bo Fabienne verkies." (Reël 16 en 17)

Wat sou jy doen as jy in Anna se situasie was? (1)
[35]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 3: *MEEULANDERS* – Esta Steyn

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS E

"Kom," sê hy, "ons moet gaan klaarmaak. En onthou, as jy 'n malgas nie vinnig los nie, spring die luise op jou."
Sy kyk hom afgehaal aan. Hy haal 'n ou kakiehoed agter die kombuisdeur se haak af en gooi dit voor haar neer.
"Jy sal gaar verbrand," sê hy en loop uit. Sy sit die ou hoed teësinnig op haar kop en volg hom onwillig werf toe.

Daardie aand mis sy vir Jannerik toe sy self haar water van die tenk af moet aandra en hout van die afdak agter die werkskamer. Sy staan in die aandskemering met die emmer water en kyk uit oor die see waar die laaste son 'n okergloed oor die water gooi.

Ek is besig om my lewe oor te maak.
Sy stap by haar blyplek in en sit die oorvol emmer stort-stort op die houtbankie in die hoek neer.
Sy maak die klein deurtjie van die swartstoof oop en steek twee stompies in, maak dit brand.
Ek het waaragtig teruggekom na die eenvoud van die aarde.
Sy maak aandete vir haarself. Brood, eier en koffie. Sy maak badwater en gaan bad. Toe gaan sy terug kombuis toe en haal haar waterverf en kwaste uit en begin om die oggend se rowwe sketse te verwerk. Dis verby middernag toe sy met stram skouers gaan lê.

3.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (3.1.1 tot 3.1.4) neer.

Toe Ryna uit die (3.1.1) ...-kliniek in Kaapstad ontslaan is, het prof. Van Keulen gereël dat sy na 'n guano-eiland gaan om (3.1.2) ... oor kusvoëls te doen. Sy moes ook vir Jacob Langhans, die (3.1.3) ... op die eiland, met sy ondersoeke help. Ryna het haar ware identiteit, (3.1.4) ... Calvin, in die Kaap agtergelaat, sodat sy 'n nuwe begin op Meeuland kon maak. (4)

3.2 Jacob en Ryna moes saamwerk.

Verduidelik waarom Jacob nie van die idee gehou het dat Ryna op Meeuland moes kom bly nie. Gee TWEE redes. (2)

3.3 "Sy kyk hom afgehaal aan." (Reël 3)

Wat beteken hierdie woorde? (1)

3.4 "Jy sal gaar verbrand." (Reël 5)

Waarom is Jacob se woorde ironies? (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

3.5 Ryna was altyd daar wanneer iets op Meeuland gebeur het.

Kies die gevolg uit KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (3.5.1 tot 3.5.4) neer.

KOLOM A	KOLOM B
3.5.1 Ryna het saam met Elsabet Salamanderbaai toe gegaan vir haar ondersoek.	A Ryna het geweet dat sy onlosmaaklik deel van Meeuland geword het.
3.5.2 Jacob het ontdek dat Kinnie se baba op Meeuland is.	B Ryna het besef dat Elsabet baie swaarkry.
3.5.3 Ryna was daar toe Elsabet en Jacob se babadogtertjie dood is.	C Ryna het standpunt ingeneem teen Jacob.
3.5.4 Janka het haar eerste tandjie gekry.	D Ryna het besef dat 'n mens 'n permit nodig het om in Salamanderbaai te woon.
	E Ryna het gehoor dat Attie dalk op Meeuland sou kom woon.

(4 x 1) (4)

3.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.6) neer.

Ryna het Jannerik nie net gemis omdat hy vir haar water aangedra het nie, maar ook omdat ...

A sy nie die eiland geken het nie.
B Elsabet min met haar gepraat het.
C daar in 'n kort tyd 'n mooi band tussen hulle ontwikkel het.
D Jannerik na Kinnie se dood vier dae by Ousanna gebly het. (1)

3.7 Tussen reël 10 en 11 is daar 'n wit spasie.

Wat was die skrywer se doel met hierdie wit spasie? (1)

3.8 Waarom kan 'n mens verstaan dat Ryna haar ou lewe wou agterlaat? (1)

3.9 "*Ek is besig om my lewe oor te maak.*" (Reël 11)

Waarom was Meeuland 'n goeie plek vir Ryna om haar lewe oor te begin? (1)

3.10 Wat kan jy leer uit die dinge wat Ryna gedoen het om haar te help om te herstel? (1)

EN

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS F

Janka sit by 'n rottangkrat vol pikkewyne. Haar wilde haartjies val woes oor haar voorkop en sy stoot dit met die rugkant van haar bruingebrande handjie terug. Hier's groot moleste op Meeuland. Die pikkewyne is vol vuil olie en hulle gaan dood van die honger as hulle nie vissies kan vang nie. Hulle moet almal Kaap toe gaan, na Sanccob toe. Daar sal hulle gevoer en gewas word met spesiale skuimpies. Selfs Pikkie-Dikkie se laplyfie is ook vuil. So vuil dat sy nou vir hom saam met die ander pikkewyne in een van die kratte inpak. Hy sal moet saamgaan. Hulle sal hom ook moet red.

"Jy kan hom nie saam stuur Kaap toe nie!" sê Daniel vir haar en sy sien hoe Donovan kort agter hom staan en lag.

Sy is op die plek woedend. "Hy's bedoesel! Kyk hoe lyk hy! Die ene olie!"

"Hulle gaan hom in die see los by die Kaap," sê Donovan, "dan sien jy hom nooit weer nie!"

"Jy jok!" sê sy, "Jannerik sê almal wat bedoesel is, kom trug hiersonatoe."

"Besoedel," sê Daniel, "maar onthou hulle moet self terugswem hiernatoe. Dink jy Pikkie-Dikkie kan swem? Haal die ding uit, man! Ons kan hom self was."

Nou is sy regtig kwaad. "Die ding? Hy's nie 'n ding nie! Jy's 'n ding! Toe, loop neek weg."

3.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Ryna het by Fred gehoor van die Fortune wat besig was om olie te stort.
- Ryna en Elsabet het na die doop van Sheila Song II saam gekuier.
- Ryna het vir Doreen van Vincent en Ronnie vertel.
- Ryna het by Salamander-Suid begin skoolhou. (4)

3.12 Ryna het in verskillende dinge belang gestel. Noem DRIE dinge. (3)

3.13 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Donovan het vir Janka gelag omdat hy (gedink het sy weet nie wat regtig aangaan nie/kon agterkom dat sy baie lief vir Pikkie-Dikkie was). (1)

3.14 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.14) neer.

"Hy's bedoesel! Kyk hoe lyk hy! Die ene olie!" (Reël 11)

Uit hierdie woorde van Janka kan ons aflei dat sy nog klein was, maar ...

A nie Daniel of Donovan se raad wou aanvaar nie.
B gepraat het asof sy alles van pikkewyne af geweet het.
C geglo het wat Jannerik vir haar van pikkewyne vertel het.
D dat sy bewus was van die gevaar waarin die pikkewyne was. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

3.15 Met Jannerik se woorde in reël 14 bedoel hy dat Meeuland 'n veilige plek vir ware Meeulanders is.

Elsabet het bewys dat Jannerik reg was.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

3.16 "Daar sal hulle gevoer en gewas word met spesiale skuimpies." (Reël 5)

3.16.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Net soos die pikkewyne daarby sou baat om goed versorg te word, sou Janka ook daarby baat om versorg te word deur iemand wat (opgelei is om met kinders te werk/vir haar omgegee het). (1)

3.16.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 3.16.1. (1)

3.17 Hoe verskil die situasie op Meeuland in die uittreksel van hoe dit gewoonlik op Meeuland is? (2)

3.18 Janka se bynaam was Klein Pikkewyntjie.

Hoe sluit die pikkewyne wat in die Kaap gered moes word aan by dit wat later met Janka gebeur het? (1)

3.19 Waarom is die dialoog tussen Daniel en Janka in reëls 11 tot 18 tipies van kinders? (1)

3.20 Watter les het jy geleer uit die pikkewyne se situasie in hierdie teks? (1)
[35]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 4: *LIEN SE LANKSTAANSKOENE* – Derick van der Walt

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS G

Tannie Bets sê sy wil gou by Pick n Pay stop om 'n paar goedjies te koop. Lien bly in die Golfie sit en luister na die *country*-en-*western* CD wat tannie Bets in die CD-speler gesit het. Iemand sing 'n *corny* liedjie oor verlore liefde en dis die rede waarom hy "whisky by the bottle" drink. Kan grootmense dan nie hulle dinge *face* nie, wonder Lien vererg. Sy sit summier die tranerige CD af. 5

By die ingang van die sentrum staan 'n vrou met 'n plakkaat en bedel. Dis te ver om te sien wat op die plakkaat staan. Lien hou haar dop. Die mense stop nou en dan iets in haar hand, dan glimlag sy dankbaar. Lien wonder hoeveel maak die vrou op 'n dag en of sy nie skaam is om so te bedel nie.

Tannie Bets kom terug met stapels Pick n Pay-sakkies. Sy sit die sakkies op die agterste sitplek neer. "Moes so 'n paar goedjies koop. Die yskas is dolleeg," sê sy verleë. 10

Lien dink aan Tannie Bets se oorvol yskas waarin daar gewoonlik nie plek vir 'n muis is nie. Sy ruik gebraaide hoender. Sy twyfel of die fyne Mara van Weigh-Less, voorheen 'n groter vrou, baie beïndruk sou gewees het. 15

Drie afhanklikes. Werkloos. Enige donasie asb!!! Die Here seën u, staan op die vrou se plakkaat, sien Lien toe hulle by haar verbyry.

4.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (4.1.1 tot 4.1.4) neer.

Lien se gesin het alles verloor en moes uit hulle huis na 'n (4.1.1) ... toe trek. Hier het tannie Bets hulle gehelp en gereeld (4.1.2) ... gestuur. Lien en haar broer moes ook van skool verander en hulle het by Hoërskool (4.1.3) ... begin. Op haar eerste dag by die nuwe skool het Lien vir (4.1.4) ... ontmoet en hulle het goeie maats geword. (4)

4.2 "Iemand sing 'n *corny* liedjie van verlore liefde en dis die rede waarom hy 'whisky by the bottle' drink." (Reël 3 en 4)

Noem TWEE redes waarom hierdie liedjie Lien so baie aan haar eie lewe laat dink het dat sy die CD dadelik afgeskakel het. (2)

4.3 "Sy sit summier die tranerige CD af." (Reël 5)

Wat bedoel Lien met "tranerige CD"? (1)

4.4 Waarom is dit ironies dat tannie Bets so baie pakkies in die motor gelaai het? (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

4.5 Party van die grootmense met wie Lien in haar lewe te doene gekry het, kon nie hulle probleme *face* nie en het Lien se lewe moeilik gemaak. Ander het Lien se lewe beter gemaak.

Kies die gevolg uit KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (4.5.1 tot 4.5.4) neer.

KOLOM A	KOLOM B
4.5.1 Juffrou Breytenbach het reguit vir Lien gesê dat sy nie haar potensiaal benut nie.	A Lien het besef dat sy nie die enigste kind met 'n afwesige ouer was nie.
4.5.2 Malie Dry was 'n harde besigheidsvrou.	B Lien het geleer dat geld hard praat.
4.5.3 Christien Jooste kon nie die veranderinge in die gesin se lewe goed hanteer nie.	C Lien het besluit om die rol van *Weird* Maria te vertolk.
4.5.4 Miemie se ma het vir lang tye televisie gekyk.	D Lien het haar voorgeneem om nie matriekafskeid toe te gaan nie.
	E Lien moes aan allerhande maniere dink om geld vir kos te verdien.

(4 x 1) (4)

4.6 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.6) neer.

Toe Lien by die huis kom, was haar ma weer in haar kamer en Braam het televisie gekyk. Hierdie situasie lig die sosiale probleem uit van ...

A ouers wat lang ure moet werk.
B kinders wat gedwing word om ouerlike pligte oor te neem.
C kinders wat nie aan buitemuurse aktiwiteite deelneem nie.
D broers en susters wat nie met mekaar oor die weg kom nie. (1)

4.7 Waarom kan 'n mens verstaan dat mense soos die vrou in die uittreksel besluit om te bedel? (1)

4.8 "*Drie afhanklikes. Werkloos. Enige donasie asb!!! Die Here seën u* ..." (Reël 16)

Waarom, dink jy, pas hierdie woorde op die plakkaat so goed by hierdie roman? (1)

4.9 Lees reëls 6 tot 9.

Waarom fokus die skrywer die leser se aandag op Lien wat wonder oor die vrou wat bedel? (1)

4.10 Watter les, dink jy, het tannie Bets vir Lien geleer oor hoe 'n mens probleme kan hanteer? (1)

EN

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS H

... Lien bly 'n rukkie oorbluf voor die woonstelgebou staan. Water drup vanuit die jakarandaboom voor die woonstel op haar kop.

Terwyl sy die trappe opstap, besef sy half verbaas dat dit lyk asof Hein normale ouers het. Iemand in dié skool het 'n gewone ma en 'n gewone pa. Heeltemal doodgewoon.

Die aand terwyl hulle saam met Joe terugry, sê sy vir Miemie dat sy die naweek sal kom. Braam gaan by Deon bly. Hulle hoef nie oor sy maag bekommerd te wees nie. Miemie is uit haar vel. "Cool, cool," sê sy terwyl sy die Pussycat Dolls harder draai.

Braam lê op sy geliefkoosde bank en kyk na 'n sportprogram. In die kombuis is ˈn reuse-bak lasagne waarvan Braam goed die helfte verorber het. Sy trek haar ou rooi sweetpak aan en skep vir haar 'n bord vol kos, wat sy voor die televisie by Braam gaan eet.

"Ma het gebel," sê Braam terloops sonder om op te kyk. Lien verstyf.

"En ...?"

"En wat?"

"Wat sê Ma, jou idioot?"

"Sy kom dalk einde van die week huis toe. Tannie Bets sal haar bring."

Kan dit al vier weke wees? dink Lien benoud. Sy weet nie wat om te voel nie. Sy weet nie wat om te verwag nie. Sy wou nog ... Sou haar ma regtig nie meer ...?

4.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Lien het 'n pruik geleen en begin bedel.
- Lien het gehoor hoe Hein mondfluitjie speel.
- Lien het haar werk by Millennium Creations verloor.
- Hein se ouers het Lien opgelaai toe sy in die reën huis toe gestap het. (4)

4.12 Miemie en Lien se situasie met hulle pa's was baie dieselfde.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

4.13 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.13) neer.

"Hulle hoef nie oor sy maag bekommerd te wees nie." (Reël 7)

Wat sê dit vir ons van Lien?

A Sy was sarkasties.
B Sy het haar rol as versorger ernstig opgeneem.
C Sy was bly sy hoef nie vir Braam kos te gee nie.
D Sy was bly haar broer gaan nie weer net voor die televisie lê nie. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

4.14 Miemie se uitnodiging het veroorsaak dat Lien van haar vorige vriendinne gedroom het.

Motiveer waarom ons kan sê dat Lien en Braam hul verlange na hul ou lewe verskillend hanteer het. Jy moet in jou antwoord na Lien én Braam verwys. (2)

4.15 Lees reëls 13 tot 15.

4.15.1 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Uit hierdie reaksie van Braam kan ons aflei dat hy (graag wou sien wat op televisie aangaan/hom uit die werklike situasie met hulle ma onttrek het). (1)

4.15.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 4.15.1. (1)

4.16 "Lien verstyf." (Reël 13)

Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hierdie reaksie van Lien sê vir ons dat sy (kwaad was vir Braam/bang was dat sy dalk slegte nuus kon hoor.) (1)

4.17 Lien het van verskillende dinge gehou. Noem DRIE dinge. (3)

4.18 In reël 16 noem Lien vir Braam 'n "idioot".

Waarom was dit onregverdig van Lien om Braam 'n "idioot" te noem? (1)

4.19 In reël 18 en 19 vra Lien baie vrae in haar kop. Hoekom is dit effektief? (1)

4.20 Braam het min gedoen om dinge in die huis vir hom en Lien beter te maak.

Wat sou jy gedoen het as jy in Braam se situasie was? (1)
[35]

TOTAAL AFDELING A: 35

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING B: DRAMA

Beantwoord slegs EEN vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

VRAAG 5: *POPPIE – DIE DRAMA* – Elsa Joubert en Sandra Kotzé

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS I

Jakkie stap weg.

MAMA *(begin weer huil).* En hulle sê hy's 'n leader.
MOSIE. My sustertjie, ek like nie hierdie riots nie, ek like dit nie dat die kinders die owerhede tease en seerkry nie, of lat hulle my kar stop en skree donate! donate! totlat ek vir hulle petrol vir hulle petrol bombs uittap nie. Maar my sustertjie, ek kan nie dit help nie, daar's iets in my hart wat sê: At last. Maar ek druk dit af in my hart, want hierdie manier is nie die Here se manier nie. En dan kom dit weer in my hart: At last.
POPPIE. Nóú baklei julle. Hoekom het julle nie vir my baklei toe ek so swaargekry het nie.
JAKKIE *(staan by die kinders).* Ek baklei vir jou, Sisi. Ek baklei vir jou en jou kinders. Ek gooi die klippe nie teen die nylons nie, maar teen die wet.
MAMA *(kom nader).* Sisi, Jakkie is gevang! Hy't gister saam gemarch met die kinders in die stad. Die polisie het hom uitgesoek, want hulle sê hy's al groot, wat soek hy tussen die skoolkinders, hy's 'n leader. Hy't gesê vir hulle: Ek het maar in die stad geloop en toe kom die kinders, toe march ek saam. Maar hulle het hom nie geglo nie.

5.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (5.1.1 tot 5.1.4) neer.

Nadat Poppie en haar gesin geforseer is om uit Lambertsbaai te trek, het hulle (5.1.1) ... toe gegaan. As gevolg van die (5.1.2) ... het Poppie gereeld gesukkel om werk te kry. Sy het gesukkel om haar permit elke paar (5.1.3) ... te hernu. (5.1.4) ... het vir haar man gevra om sy kontakte te gebruik om Poppie te help. (4)

5.2 "*Jakkie stap weg.*" (Reël 1)

Hierdie skuinsgedrukte woorde is toneelaanwysings. Gee EEN rede waarom dit gebruik word. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

5.3 Nádat Poppie en haar gesin die eerste keer moes trek, het haar probleme erger geword.

Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (5.3.1 tot 5.3.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
5.3.1	Daar was nie genoeg huise in die Kaap vir almal nie.	A	Poppie het ophou baklei en gedoen wat hulle gesê het sy moes doen.
5.3.2	Die mense het hul pasboekies weggegooi of aan die brand gesteek.	B	Poppie se gesondheid het agteruitgegaan.
5.3.3	Die pasbeampte het vir Poppie gesê sy moet Ciskei toe trek.	C	Poppie het nou meer kinders gehad om te versorg.
5.3.4	Bonsile se kind is gebore.	D	Poppie en haar mense het in vrees geleef vir die polisie.
		E	Poppie-hulle het in slegte omstandighede gebly.

(4 x 1) (4)

5.4 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (5.4) neer.

"MAMA *(begin weer huil).* En hulle sê hy's 'n leader." (Reël 2)

Dit was vir Mama 'n probleem dat mense Jakkie as 'n leader gesien het, want hy sou ...

A nie 'n permanente werk kon kry nie.
B ander mense na hulle huis toe bring.
C nie sy pligte by die huis kon nakom nie.
D dalk eendag in groot moeilikheid beland. (1)

5.5 "Ek gooi die klippe nie teen die nylons nie, maar teen die wet." (Reël 12)

5.5.1 Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Jakkie se woorde dat hy die klippe teen die wet gooi, word (simbolies/sarkasties) bedoel. (1)

5.5.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 5.5.1. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

5.6 Jakkie se woorde dat hy vir Poppie en haar kinders baklei (reël 11), sê vir ons dat hy net aan homself en sy eie mense gedink het.

Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

5.7 "POPPIE. Nóú baklei julle. Hoekom het julle nie vir my baklei toe ek so swaargekry het nie." (Reël 9 en 10)

Waarom kan ons sê dat hierdie woorde van Poppie selfsugtig is? (1)

5.8 In reël 9 en 10 sê Poppie dat sy swaargekry het.

Verduidelik wat die "swaarkry" is waarvan Poppie hier praat. Noem TWEE dinge. (2)

5.9 Waarom kan ons verstaan dat Mosie "at last" twee maal gebruik (in reël 6 en 8) wanneer hy dink aan die verandering wat die riots gebring het? (1)

5.10 In haar laaste spreekbeurt noem Mama dat Jakkie gevang is omdat hy saam met die kinders ge*march* het.

Wat kan jy uit Jakkie se aksies leer? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS J

POPPIE. My kinders is veilig. Hulle het niks gedoen nie. Hulle is innocent. Aan hulle kan die C.I.D. nie vat nie. Lat hulle tog maar vir Jakkie kry, lat die dinge op 'n end kom. Lat ons tot rus kan kom. Lat my kinders in rus en vrede gelos kan word. Bonsile weet niks nie. Nomvula, Thandi weet niks nie.
MOSIE. Maar hulle het nie vir Jakkie gekry nie. *(Geboë, lyk verouderd.)*
POPPIE. Is Mama en Baby terug?
MOSIE. Mama is terug. Baby is ook terug.
POPPIE. Het hulle seergekry in die selle? As hulle vir Mama seergemaak het ...
HOEDJIE. Hulle het nie vir Mama seergemaak nie. Hulle het Mama gelos kort nadat hulle van jou af weg is.
MOSIE. Hulle het Herschel toe gebel en gesê: Gaan soek daardie mannetjie wat ons so mee sukkel, gaan vang hom by die adres van hierdie mense.
POPPIE. Het hulle hom gevang? Hoekom lyk jou gesig dan so anders? Wat hou jy in jou hart gebêre van my af weg?
MOSIE. Dit lyken vir my lat hy Mdantsane toe is om vir Bonsile te gaan sê: Gaan neem my Herschel toe lat ek daar oor die grens kan gaan na Basoetoland toe.
POPPIE. En het hulle toe vir Jakkie gekry?
MOSIE. Hy was klaar oor die grens gewees toe die poeliesse daar kom.

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

5.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- 'n Dwaalklip het Vukile tydens die Kersdag-riots van 1976 getref.
- Plank was dronk en is deur die kinders geslaan.
- Poppie het aanvaar dat die Here in beheer is van almal se lewens.
- Die nylons het Ma Lena en Baby kom haal vir ondervraging oor Jakkie. (4)

5.12 Verskillende karakters in die drama het vir Poppie iets geleer. Noem EEN ding wat Poppie by ELK van die volgende karakters geleer het:

- Hoedjie
- Ouma Hannie
- Poppie se skoonfamilie (3)

5.13 Waarom is Poppie se woorde oor Bonsile (reël 4) ironies? (2)

5.14 "POPPIE. Het hulle seergekry in die selle? As hulle vir Mama seergemaak het ... " (Reël 8)

Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Die ellips hier wys vir ons dat Poppie reg was om (te baklei/terug te staan) as Mama en Baby seergekry het in die selle. (1)

5.15 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (5.15) neer.

"Wat hou jy in jou hart gebêre van my af weg?" (Reël 13 en 14)

Uit hierdie woorde van Poppie kan ons aflei dat sy ...

A nie vir Mosie vertrou het nie.
B wou weet wat Mosie gevoel het.
C belanggestel het in Mosie en sy probleme.
D geweet het haar broer hou iets van haar af weg. (1)

5.16 Wat is die verskil in Poppie se houding teenoor Jakkie voordat **en** nadat sy gehoor het dat Bonsile gevang is? (2)

5.17 Waarom het Poppie gedink dat dit goed was vir haar kinders om nie in die Kaap te wees nie? (1)

5.18 Mosie moes die nuus van Bonsile aan Poppie oordra.

5.18.1 Hoe bewys Mosie se hantering van hierdie saak dat hy 'n goeie broer is? (1)

5.18.2 Hoekom voel jy jammer vir Mosie in hierdie situasie? (1)

5.19 Die dramaturg beskryf dit wat tydens die *riots* gebeur het in baie detail.

Wat, dink jy, was die dramaturg se doel hiermee? (1)

[35]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 6: *PALJAS* – Chris Barnard

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS K

Dan, skielik, en sonder enige twyfel, en sommer hier naby, brul 'n leeu.
Daar is 'n pouse, en dan 'n katel wat kraak. Katrien se silhoeët word sigbaar waar sy vinnig voor die oop venster orent sit in haar bed.
Die leeu brul weer. En Hendrik se katel kraak.

KATRIEN: Hendrik? Hoor jy dit?
HENDRIK: Dit klink kompleet nes 'n leeu!

'n Vuurhoutjie kras en Hendrik steek 'n kers op. Die leeu brul weer.

HENDRIK *(kyk verbysterd op na Katrien toe)*: Dis God weet 'n leeu!

26. Dis vroegdag. Die stasie en werf is net-net lig. Hendrik, in sy nagklere en spoorwegstewels, haelgeweer in die hande, kom onseker aangestap. Katrien, in haar nagkabaai, reg agter hom. Klein Willem drie tree agter haar. Emma tien tree agter Willem. Hulle kom tot op 'n punt – dan steek Hendrik vas en die ander drie dam agter hom op. Daarna kom hulle tree vir tree nader. Maar soos slaapwandelaars. Soos mense wat 'n ruimtetuig sien land en nou op die ding afstap.
Oplaas word dit duidelik wat die vier sien: 'n trein. Die trein staan op die syspoor. 'n Goederetrein. Vol dierehokke. Hokke met olifante, perde – en leeus!
Hendrik, Katrien en die twee kinders loop in 'n dwaal van trok tot trok en verkyk hulle aan die gedoente. Daar is geen lokomotief nie. En daar is nêrens 'n mens te sien nie.

6.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (6.1.1 tot 6.1.4) neer.

Die sirkustrein het op 'n klein stasie in die Karoo gestop. As (6.1.1) ... was dit Hendrik se werk om te gaan kyk wat daar aangaan. Sy vrou, Katrien, is (6.1.2) ... en hoop om eendag van die stasie af te kan wegkom. Hulle seun, Willem, het 'n spraakprobleem wat volgens (6.1.3) ... deur angs veroorsaak is. Nadat Willem en Manuel maats geword het, het hulle baie tyd saam in 'n ou (6.1.4) ... deurgebring. (4)

6.2 "*(kyk verbysterd op na Katrien toe)*" (Reël 8)

Hierdie skuinsgedrukte woorde is toneelaanwysings. Gee EEN rede waarom dit in hierdie teks gebruik word. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

6.3 Manuel het Willem baie gehelp.

Kies die gevolg uit KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (6.3.1 tot 6.3.4) neer.

KOLOM A	KOLOM B
6.3.1 Manuel en Willem het met die olifant geloop.	A Willem kon op 'n manier weer kommunikeer.
6.3.2 Manuel het vir Willem geleer dat diere ook kan praat.	B Willem het dit reggekry om sy gesin saam te laat kuier.
6.3.3 Manuel het vir Willem van sy toertjies geleer.	C Willem het teen die skuur se muur geteken.
6.3.4 Manuel het Willem se gesig geverf.	D Willem het geleer dat hy Manuel kon vertrou.
	E Willem het Manuel se konsertina leer speel.

(4 x 1) (4)

6.4 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.4) neer.

Nollie het vir Emma gehelp toe Bertie met haar gelol het. Hierdie was 'n draaipunt in Emma en Nollie se verhouding omdat Emma besef het dat Nollie ...

A 'n aggressiewe mens is.
B net haar aandag wou trek.
C regtig vir haar omgegee het.
D net wou hê dat Hendrik van hom moes hou. (1)

6.5 "Emma tien tree agter Willem." (Reël 11 en 12)

6.5.1 Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Die feit dat Emma tien tree agter Willem loop, dui op die (simboliese/ironiese) afstand in haar verhouding met haar gesin. (1)

6.5.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 6.5.1. (1)

6.6 Hendrik het nie geweet dat daar gedurende die nag 'n trein op sy stasie sou stop nie.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

6.7 Verduidelik waarom dinge in die McDonald-huishouding hierdie oggend anders was. Gee TWEE redes. (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

6.8 In hierdie uittreksel word daar drie keer genoem dat die leeu brul. Wat is die funksie daarvan? (1)

6.9 Waarom is dit gepas dat die skrywer die McDonalds as slaapwandelaars wat buitentoe loop, beskryf? (Reël 13) (1)

6.10 Hendrik het gesukkel om die vreemde situasie op sy stasie te hanteer.

Wat kan jy uit Hendrik se hantering van hierdie situasie leer? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS L

EMMA: Ja? *(Hy loop tot by die klavier, lig die deksel op, haal die lappie af en draai dan om na Emma toe.)* Wat, Willem?
WILLEM: ... Speel.

Hendrik, sy hand halfpad na sy mond toe met 'n sny brood, laat die brood sak.
Katrien sit die bord neer wat sy pas opgetel het. 5
Nollie kyk vir Emma, vir Willem, vir Emma.
Emma sit net lam vir Willem en kyk.
Willem kom terug na haar toe en vat haar hand. Sy staan op en loop agter hom aan tot by die klavier. Sy gaan sit. Kyk net vir die klawers.

EMMA *(ná 'n rukkie):* Ek kan nie. *(Sy kyk vir Willem wat amper teen haar staan.)* Ek ... 10
kan nie meer nie.

Willem lig sy hand stadig op en bring dit tot by 'n klawer. En druk dit baie versigtig.
Die noot hang huiwerig in die vertrek.
Ná 'n rukkie lig Emma haar hand op en druk 'n ander noot. Sy kyk vir hom, en hy knik en glimlag. 15

WILLEM: Speel, Emma.

Sy kyk om na haar ma. Haar ma knik met haar kop. Almal sit roerloos vasgenael en kyk.
Dan begin Emma baie huiwerig, stadig, onseker, met net een vinger speel. Met twee vingers. Dan, soekend, begin sy ook die linkerhand gebruik. Sy maak foute, 20
soek akkoorde. Maar Emma speel.

6.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Nollie en Emma het saam Volstruisdans toe gegaan.
- Nollie het op Emma afgekom terwyl sy in 'n sinkbad gesit het.
- Nollie en Emma het saam by die waterstroompie gesit en gesels.
- Nollie het met sy fiets agter Emma aangery om met haar te gesels. (4)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

6.12 Verskillende karakters in die drama het vir Emma iets geleer. Noem EEN ding wat Emma by ELK van die volgende karakters geleer het.

- Katrien
- Hendrik
- Nollie (3)

6.13 Lees weer reëls 4 tot 6.

Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Die karakters se reaksie wys vir ons dat hulle (verbaas/verskrik) is oor Willem wat ewe skielik begin praat het. (1)

6.14 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.14) neer.

"WILLEM: Speel, Emma." (Reël 16)

Willem vra vir Emma om klavier te speel, want hy het ...

A geweet sy pa hou van musiek.
B gedink sy gaan vergeet wat sy geleer het.
C gehoop dit help haar om weer gelukkig te wees.
D gehoop dat hy en Emma later saam musiek kan maak. (1)

6.15 "Sy kyk om na haar ma." (Reël 17)

Watter innerlike konflik het Emma op hierdie oomblik ervaar? (2)

6.16 Watter verskil is daar in Emma se lewe voordat Manuel se paljas begin werk het **en** nadat dit gewerk het? (2)

6.17 Waarom was dit goed vir die McDonald-gesin dat Willem weer begin praat het? (1)

6.18 Lees weer reël 19 en 20.

6.18.1 Hoekom het Emma eers met een vinger, toe twee en later met albei hande gespeel? (1)

6.18.2 Die gesin was vol emosie toe Emma wel begin speel.

Hoe het hierdie emosionele toneel in die drama jou laat voel? (1)

6.19 "Sy maak foute, soek akkoorde. Maar Emma speel." (Reël 20 en 21)

Watter boodskap oor die lewe kry jy uit hierdie woorde? (1)
[35]

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

VRAAG 7: *FIELA SE KIND – DIE DRAMA* – Dalene Matthee

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS M

FIELA: Hoor hoe lieg so 'n man, baas! Ek het nooit so iets gesê nie. Ek wil 'n klag lê oor 'n besigheid waarvan net die magistraat weet.

KONSTABEL: Watse besigheid?

FIELA: Twee wit mans het my kind agter in die Lange Kloof kom vat en gesê die magistraat van Knysna het hulle gestuur. Hulle sou die kind Saterdag teruggebring het en ek wag nou nog vir hulle. *(Op band.)* Seil, Fiela, seil. *(Gewone spraak.)* Nou staan ek hier voor baas en ek vra vir baas om vir die magistraat te loop sê dat Fiela Komoetie van die Lange Kloof hier is om hom te sien en die klag te lê.

KONSTABEL: Praat jy nou van die wit kind wat agter die berg gehaal is?

FIELA: Ag, Here, baas, ek het op jou gesig gesien jy is 'n wit man wat van dinge sal weet. Dis van einste hom wat ek praat. Van Benjamin Komoetie, die hanskind wat ek soos my eie grootgebring het. *(Op band.)* Seil, Fiela, seil. *(Gewone spraak.)* As baas my net kan help om by die magistraat uit te kom, sal ek daarvandaan self regkom.

KONSTABEL: Wag net 'n oomblik. *(Af.)*

FIELA *(aan* SKOONMAKER*)*: Word jy gehuur om die besem krom te lê?

SKOONMAKER: Ek staan maar sommer die wêreld en deurkyk, antie. Dit lyk my hy gaat vandag verkeerdekant draai.

7.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (7.1.1 tot 7.1.4) neer.

Fiela Komoetie en haar gesin het op die plaas (7.1.1) ... in die Lange Kloof gewoon. Sy het die plaas by haar (7.1.2) ... geërf. Een aand het Fiela 'n klein seuntjie voor haar deur gekry en hom (7.1.3) ... genoem. Toe hierdie seun omtrent (7.1.4) ... jaar oud was, het die sensusmanne hom by Fiela weggevat. (4)

7.2 Kyk na reël 6 en 13.

Wat beteken dit as die woorde *(Op band)* in die teks gebruik word? (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

7.3 Die sensusmanne was die oorsaak van baie van Benjamin se probleme.

Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (7.3.1 tot 7.3.4) neer.

KOLOM A	KOLOM B
7.3.1 Die sensusmanne het by Fiela se huis opgedaag	A ... en het besluit om met die magistraat te gaan praat.
7.3.2 Die dikke het gedink Benjamin kon die verlore Van Rooyen-kind wees	B ... en het vir Barta gesê om die seun met die blou hempie te kies.
7.3.3 Die sensusmanne het gesê daar was net plek vir Benjamin op die kar	C ... en 'n wit kind op die Komoeties se werf gesien.
7.3.4 Die lange het gesien watter klere Benjamin by die hof aangehad het	D ... en het gedreig om die konstabel te stuur.
	E ... en het só seker gemaak dat Fiela nie met die saak kon inmeng nie.

(4 x 1) (4)

7.4 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.4) neer.

As ons kyk na hoe Fiela die konstabel van reël 11 af aanspreek, is dit duidelik dat sy ...

A op sy gevoel wou speel om haar te help.
B wou seker maak hy verstaan waarom sy daar is.
C gedink het dat hy die waarheid geken het.
D hom voorberei het op wat die magistraat oor haar kon vra. (1)

7.5 "FIELA: *(aan* SKOONMAKER*)*: Word jy gehuur om die besem krom te lê?" (Reël 17)

Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Die manier hoe Fiela hier met die skoonmaker praat, sê vir ons dat sy (sarkasties/bekommerd) was. (1)

7.6 "Dit lyk my hy gaat vandag verkeerdekant draai." (Reël 18 en 19)

Hierdie woorde van die skoonmaker het waar geword vir Fiela.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

7.7 Die konstabel het vir Fiela gesê wat die magistraat gesê het. Noem TWEE dinge wat die magistraat gesê het. (2)

7.8 Waarom was dit onregverdig van die magistraat om nie vir Fiela kans te gee om hom te sien nie? (1)

7.9 Fiela se kinders was vir haar baie spesiaal.

7.9.1 Hoe het Fiela se optrede nadat die sensusmanne Benjamin weggevat het, bewys dat sy 'n goeie ma is? (1)

7.9.2 Waarom voel jy jammer vir Fiela in hierdie situasie? (1)

7.10 "Seil, Fiela, seil." (Reël 6 en 13)

Watter les kan jy hier by Fiela leer? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS N

NINA: Ek soek jou al dae lank. Ek het begin glo dat jy seker maar weg is ...

LUKAS: Die laaste wat ek van jou gehoor het, was by *miss* Weatherbury toe jy sommer net weer aangeloop het. Vir wat het jy dit gedoen?

NINA: Maar jy het dan gesê ek moet vir Pa loop sê jy kom nie weer terug nie. Jy het my dan gestuur. Ek het toe maar net 'n bietjie langer in die Bos gebly. Dis al. 5

LUKAS: Waar in die Bos?

NINA: By die ou plek. *(Los sy hand en draai haar weg.)* Dis nie meer soos eers nie, Lukas. Die mondfluitjie is vals geroes, die bottels is vuil en van die torre ingeneem – ek het hulle toe maar begrawe. Miskien gaan ek ook nie weer terug Bos toe nie. 10

LUKAS: Nina ... *(Hy kan sy oë nie van haar weghou nie.)* Nina, jy kon nie meer as twee maande in die Bos gebly het nie. Waar was jy nog?

NINA: Ek het op die dorp gewerk. *(Met skuldige laggie.)* By die winkel waar ek die slag die mondfluitjie gesteel het. Ek werk nie meer daar nie, ek het geloop; daar kom te veel snaakse seemanne in wat nie plek het vir hul hande nie. 15

LUKAS: Jy moet teruggaan huis toe.

NINA: Ek is terug by *miss* Weatherbury. Maar nie as bediende nie. Ek is nou 'n companion.

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

7.11 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Lukas het Kaliel September ontmoet.
- Lukas het die spookskip by Noetzie gesien.
- Elias het vir Lukas gestuur om op Knysna na Nina te gaan soek.
- Lukas het vir Nina gevra om vir Elias te gaan sê hy is klaar met die Bos. (4)

7.12 "– ek het hulle toe maar begrawe." (Reël 9)

7.12.1 Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

In hierdie drama het die bottels wat deur Nina begrawe is, 'n (letterlike/simboliese) betekenis. (1)

7.12.2 Motiveer jou antwoord op VRAAG 7.12.1. (1)

7.13 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.13) neer.

Nina het 'n mondfluitjie by die winkel (reël 13 en 14) en 'n kraffie by tant Gertjie gesteel. Dit sê vir ons dat Nina ...

A Elias in die moeilikheid wou bring.
B daarvan gehou het om goed te steel.
C hierdie goed gevat het om haar ryk te laat voel.
D nie opgevoed is om te weet wat reg en verkeerd is nie. (1)

7.14 Verskillende karakters in die drama het vir Lukas iets geleer. Noem EEN ding wat Lukas by ELK van die volgende karakters geleer het.

- Elias
- Nina
- Kaliel (3)

7.15 Hoe verskil Lukas en Nina se verhouding voordat sy terug is Bos toe **en** nadat sy teruggekom het uit die Bos? (2)

7.16 Fiela en *miss* Weatherbury kan albei gesien word as goeie moederfigure.

Verduidelik waarom ons so kan sê. Jy moet in jou antwoord na albei karakters verwys. (2)

7.17 Waarom was dit goed vir Nina om *miss* Weatherbury se companion te wees? (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

7.18 Die skrywer het vroeg in die drama gewys dat Benjamin van water en skuitjies gehou het.

Hoe berei dit jou as leser voor vir Lukas se latere besluit? (1)

7.19 Dink aan Lukas se lewe in die Bos saam met die Van Rooyens.

Waarom kan jy respek hê vir Lukas vir die manier waarop hy hierdie deel van sy lewe hanteer het? (1)
[35]

TOTAAL AFDELING B: 35

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING C: KORTVERHALE

Beantwoord die vrae oor AL TWEE kortverhale uit die bundel wat jy bestudeer het.

VRAAG 8: *SPIEËLBEELDE*

8.1 **"ROT IN 'N VAL" – H du Plessis**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS O

... Sy sit soos 'n rot in 'n val. 'n Siddering trek deur haar lyf, nie so nie, nee, net nie so nie, die arme rot gebreek en bloederig op die vaalvuil vloer.

Laat dit net vinnig oor wees, net vinnig en genadig ...

Agter haar hoor sy die vinnige asemteug, die gesmoorde kreet en Angelina staan bo-op die stoel waarvoor Lerato nog altyd wou kussings maak. Die mes val kletterend op die grond. Lerato staan versteen. Ek moet weg, ek moet uit na die motor toe, dink sy oor en oor, maar haar voete weier om die bevele van haar brein te gehoorsaam.

Angelina brabbel onsamehangend en Lerato se oë volg die rigting waarheen haar angstige hande vreesbevange beduie. Op die vloer sit Igundane, sy ogies glinsterend, sy kaal rotstert lig trillend.

Laat hy tog net so bly sit. Moenie laat Kuku, die kat, inkom nie, bid Lerato woordeloos.

As sy net by die mes en die telefoon kan uitkom.

Sy beweeg voetjie vir voetjie nader. Moenie skrik en wegskarrel nie, liefste Igundane, Igundane, bly net daar sit, my mooiste rotjie, hoe kon ek ooit dink jy's 'n aaklige rooi-oog dierasie.

Die rot roer en Lerato verstrak.

Onder in die gang beweeg 'n skaduwee. Kuku! Lerato se vingers sluit om die gladde hef.

8.1.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (8.1.1(a) tot 8.1.1(d)) neer.

Lerato het haar seun by die (8.1.1) (a) ... afgelaai. Daarna het sy by die afdelingswinkel (8.1.1) (b) ... gaan doen. Toe sy by die huis kom, het sy besef dat (8.1.1) (c) ... nie vir werk opgedaag het nie. Sy sou self al die werk moes doen. Daarom was sy bly toe Angelina daar aankom en aanbied om die (8.1.1) (d) ... te was vir iets om te eet. (4)

8.1.2 Lerato se man, Groot Penuel, wou altyd seker maak dat sy vrou veilig is.

Gee DRIE redes waarom ons so kan sê. (3)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

8.1.3 " 'n Siddering trek deur haar lyf, ..." (Reël 1)

Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Hieruit lei ons af dat Lerato baie (bang/kwaad) was. (1)

8.1.4 "Angelina brabbel onsamehangend en Lerato se oë volg die rigting waarheen haar angstige hande vreesbevange beduie. Op die vloer sit Igundane, ..." (Reël 9 en 10)

Waarom is dit snaaks dat Angelina so bang is vir 'n rot? (1)

8.1.5 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (8.1.5) neer.

" ... bly net daar sit, my mooiste rotjie, hoe kon ek ooit dink jy's 'n aaklige rooi-oog dierasie." (Reël 16 en 17)

Lerato se houding teenoor Igundane was skielik anders, want ...

A sy het gesien dat die rot bang was.
B sy het geweet haar seun was lief vir Igundane.
C sy het gesien hoe die mense in die winkel die rot doodmaak.
D terwyl Igundane daar was, sou Angelina op die stoel bly staan. (1)

8.1.6 In hierdie kortverhaal was Lerato soos 'n rot in 'n val toe Angelina haar met die mes gedreig het.

Kies die gevolg in KOLOM B wat by die gebeure in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (8.1.6.(a) tot 8.1.6.(d)) neer.

KOLOM A	KOLOM B
(a) Lerato en haar gesin het in 'n nuwe woonbuurt ingetrek.	A Die rot het voorkom dat Angelina die geld kon steel.
(b) Lerato het vir haar man gesê dat sy geld getrek het.	B Lerato het die ambulansdienste gebel.
(c) Igundane het uit sy hok gekom.	C Daar het nie ander mense naby die Pitsoanes gebly nie.
(d) Lerato was so bang dat sy die polisie se nommer vergeet het.	D Lerato het vir Angelina gesê hoeveel geld sy haar vir die werk sou betaal.
	E Angelina het gehoor dat daar geld in die huis was.

(4 x 1) (4)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

8.1.7 Angelina kon Lerato en haar gesin groot skade aangedoen het.

(a) Waarom kan 'n mens sê dat Lerato verkeerd opgetree het deur Angelina dadelik in haar huis toe te laat? (1)

(b) Watter les het jy uit Lerato se optrede (VRAAG 8.1.7 (a)) geleer? (1)

8.1.8 Waarom kan 'n mens verstaan dat Groot Penuel aan die einde van die verhaal besluit het om sy huis te verkoop en te trek? (1)

8.1.9 Hoe kry die skrywer dit reg om in hierdie uittreksel vir jou te verduidelik dat Lerato figuurlik soos 'n rot in 'n val was? (1)

EN

8.2 **"DIE WELDOENER" – TT Cloete**

Lees die uittreksel hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

TEKS P

... Skielik, in die halflig van die fosforsee, sien Gawie iemand op die wit sand van die strand lê. Die liggaam lê ontspanne maar nie gemaklik nie, in 'n onnatuurlike houding, asof die lyf om een of ander rede neergestort het in sy spore en net so bly lê het. Dit laat Gawie nader stap. Hy sien dit is 'n jong man, so iemand wat nou net matriek geslaag het of vars op die universiteit is. Hy is dronk en ruik suur van die braaksel, lê half daarin.

Gawie rol hom op sy rug en praat met hom. Die seun mompel, probeer orent kom. Gawie help hom in 'n sitposisie en praat met hom.

"Wat makeer jou? Is jy siek of net dronk of siek van dronkwees?"

Hy praat swaar, soos een wat stadig uit 'n diep slaap wakker word. Hy hét gedrink en bietjie geslaap. Hy kyk om hom rond, asof hy soek na mense. Iemand het hom beledig, hulle het baklei en hy het seergekry. Sy enkel is ernstig verstuit.

"Hoe het jy hier gekom?"

Hy en sy maats was saam hier. Hulle het hom hier gelos. "Het julle almal gedrink of net jy?"

Nee, hulle het almal gedrink. Seuns en meisies. Almal het saamgedrink, maar teen die einde het hy meer gedrink.

8.2.1 Gawie het baie van musiek af geweet. Noem TWEE feite om te verduidelik watter werk Gawie gedoen het. (2)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

8.2.2 "Iemand het hom beledig, ..." (Reël 12)

(a) Wat bedoel die jong man as hy vir Gawie sê dat iemand hom beledig het? (1)

(b) Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

Hierdie belediging het (fisiese/emosionele) pyn vir die jong man gebring. (1)

(c) Motiveer jou antwoord op VRAAG 8.2.2(b). (1)

8.2.3 Watter ooreenkoms is daar tussen Gawie se werk en die storie wat die jong man hier vir hom vertel het? (1)

8.2.4 Die jong man het geweet wie sy weldoener was.

Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

8.2.5 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (8.2.5) neer.

Gawie het die jong man gehelp omdat hy ...

A nie wou hê hy moes weer drink nie.
B gehoor het die jong man se pa is baie kwaai.
C besef het sy eie seun mag dalk later in dieselfde situasie beland.
D nie wou hê die ander mense moes die jong man verder spot nie. (1)

8.2.6 Skryf die volgende vier gebeure onder mekaar in die korrekte VOLGORDE neer.

- Die jong man wou op sy eie by sy huis kom.
- Gawie het die jong man veilig in sy bed gekry.
- Die jong man het vir Gawie vertel waarom hy met iemand baklei het.
- Gawie het vir die jong man vertel dat daar altyd mense sal wees wat jou kritiseer. (4)

8.2.7 Watter verband is daar tussen die titel, 'Die Weldoener', en Gawie se optrede teenoor die jong man? Jy moet in jou antwoord na die titel **en** Gawie se optrede verwys. (2)

8.2.8 Waarom was dit verkeerd van die jong man se maats om hom alleen op die strand te los terwyl hy so dronk was? (1)

8.2.9 Waarom kan ons sê dat die jong man se eie ouers onverantwoordelik was? (1)

8.2.10 Watter les het jy geleer uit die jong man se ervaring van groepsdruk? (1)

[35]

TOTAAL AFDELING C: 35

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

AFDELING D: GEDIGTE

Beantwoord die vrae oor AL TWEE gedigte uit die bundel wat jy bestudeer het.

VRAAG 9: *VERSKUNS VIR EERSTE ADDISIONELE TAAL*

9.1 **"HUISKAT" – Elizabeth Eybers**

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

HUISKAT – Elizabeth Eybers

1 Die kat strek hoog op vier strak bene, buig
2 behaaglik om haar luiperdlies te lek,
3 rol om en lê fluwelig oopgevlek
4 dat keel en bors en buik die son kan suig.

5 Ons noem haar "kat" want sy is sonder siel
6 en anoniem. Smal skerwe van agaat
7 staar koud uit die driehoekige gelaat.
8 Arglistig, vloeibaar soos 'n blink reptiel

9 van los en lenig wees versadig: sy
10 sal nooit – die veearts het haar "reggemaak" –
11 ekstase en angs van lewe voortbring smaak,
12 sal, steeds eenselwig, alle teerheid stuit.
13 Ek hol my hand behoedsaam, smalend sluit
14 sy haar oë, kronkel by my greep verby.

[Uit *Versamelde gedigte*,Human en Rousseau en Tafelberg, 1980]

9.1.1 Voltooi die volgende paragraaf feitelik korrek deur die ontbrekende woord(e) neer te skryf. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (9.1.1(a) tot 9.1.1(e)) neer.

In strofe 1 word die huiskat met 'n (9.1.1)(a) ... vergelyk. Sy is soepel, want sy (9.1.1)(b) ... en (9.1.1)(c) ... haar lyf gereeld. Die kat se sagte pels word as (9.1.1)(d) ... beskryf. Haar gesig is in die vorm van 'n (9.1.1)(e) ... . (5)

9.1.2 Kies die KORREKTE antwoord om die sin mee te voltooi. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (9.1.2) neer.

In reël 4 word die voegwoord **"en"** herhaal om ...

A by die stadige tempo van die gedig te pas.
B seker te maak dat die reëls wat rym ewe lank is.
C te verduidelik dat dit tipies van katte is om net rond te lê.
D te beklemtoon dat die kat haar hele lyf in die son wil laat bak. (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

9.1.3 Watter verband is daar tussen die titel,"Huiskat", en reël 5 en 6? Jy moet in jou antwoord na die titel **en** die 2 versreëls verwys. (2)

9.1.4 In strofe 2 lees ons dat die kat koud na mense staar. Haal DRIE OPEENVOLGENDE woorde uit strofe 3 aan wat hierby aansluit. (1)

9.1.5 Kies die begrip in KOLOM B wat by die aanhaling in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (9.1.5(a) tot 9.1.5(d)) neer.

KOLOM A	KOLOM B
(a) "**b**uig **b**ehaaglik"	A vergelyking
(b) "skerwe van agaat"	B assonansie
(c) "vloeibaar soos 'n blink reptiel"	C alliterasie
(d) "st**ee**ds **ee**nselwig"	D metafoor
	E kontras

(4 x 1) (4)

9.1.6 "– die veearts het haar 'reggemaak' " (Reël 10)

(a) Waarom dink sekere mense dat dit die regte ding is om te doen? (1)

(b) Waarom dink ander mense dat "reggemaak" nié die regte ding is om te doen nie? (1)

9.1.7 Watter EEN woord in strofe 3 sê vir ons dat die spreker nie weet watter reaksie om van die kat te verwag nie? (1)

9.1.8 Hoe bewys die kat teenoor die spreker dat sy nie die spreker se toenadering soek nie? Verduidelik dit in jou **eie woorde**. (1)

9.1.9 Watter les kan jy uit hierdie gedig leer? (1)

EN

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

9.2 **"PALIMPSES" – Johann de Lange**

Lees die gedig hieronder deur en beantwoord die vrae wat daarop volg.

PALIMPSES – Johann de Lange

1 Bome skryf teen die blou
2 kreukellose lug dinge
3 wat niemand verstaan nie.
4 Houtkappers kom met byle
5 en vel die bome.
6 Meulens saag en maal
7 en pulp en plet die hout.
8 Stil is die bome;

9 stil, net tot hy kletterend
10 met sy tikmasjien
11 uit selfs die fynste grein
12 die hele gamma van woord
13 en pyn ring op ring
14 deur hierdie oggend laat dein.

[Uit *vonk@verse 2*, Best Books, 2011]

9.2.1 Skryf 'n voorbeeld van personifikasie uit strofe 1 neer. (1)

9.2.2 Lees strofe 1.

Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Hierdie strofe handel oor die (versorging/vernietiging) van bome. (1)

9.2.3 Gee DRIE feite uit strofe 1 wat aandui wat met die bome gebeur. (3)

9.2.4 Noem EEN **tegniek** wat die digter gebruik om die bome se stilte te beklemtoon. (Reël 8 en 9) (1)

9.2.5 Lees reël 9 en 10.

(a) Wat sou die letterlike betekenis van "kletterend" wees? (1)

(b) Waarom sou ons kon sê dat hierdie betekenis in vandag se lewe nie meer so relevant is nie? (1)

9.2.6 Lees strofe 2.

(a) Kies die KORREKTE woord uit dié tussen hakies.

Hierdie strofe dra 'n (positiewe/negatiewe) boodskap uit. (1)

(b) Motiveer jou antwoord op VRAAG 9.2.6(a). (1)

Need an amazing tutor? www.teachme2.com/matric

9.2.7 Hoe verskil dit wat die bome skryf (strofe 1) van dit wat die digter skryf (strofe 2)? Jy moet in jou antwoord na die bome **en** die digter verwys. (2)

9.2.8 Waarom kan ons sê dat die bome **en** die digter pyn ervaar? (Reël 13) (2)

9.2.9 Die tema van hierdie gedig is 'n universele tema.

Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)

9.2.10 Hoe het die digter daarin geslaag om die titel en die storie van bome by mekaar uit te bring? Jy moet in jou antwoord na die titel **en** die inhoud van die gedig verwys. (2)
[35]

TOTAAL AFDELING D: 35
GROOTTOTAAL: 70

Kopiereg voorbehou